

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

13. prosinca 2018.*

„Žalba – Tužba za naknadu štete – Članak 340. drugi stavak UFEU-a – Prekomjerno trajanje postupka u okviru dvaju predmeta pred Općim sudom Europske unije – Naknada štete koju su žalitelji navodno pretrpjeli – Imovinska šteta – Troškovi bankarske garancije – Uzročna veza – Zatezne kamate – Neimovinska šteta”

U spojenim predmetima C-138/17 P i C-146/17 P,

povodom dviju žalbi na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesenih 17. i 22. ožujka 2017.,

Europska unija, koju zastupa Sud Europske unije, a koji zastupaju J. Inghelram i Á. Almendros Manzano, u svojstvu agenata (C-138/17 P),

žalitelj,

a druge stranke postupka su:

Gascogne Sack Deutschland GmbH, prije Sachsa Verpackung GmbH, sa sjedištem u Wiedi (Njemačka),

Gascogne SA, sa sjedištem u Saint-Paul-lès-Daxu (Francuska),

koje zastupaju F. Puel i E. Durand, *avocats*,

tužitelji u prvom stupnju,

Europska komisija, koju zastupaju C. Urraca Caviedes, S. Noë i F. Erlbacher, u svojstvu agenata,

intervenijent u prvom stupnju,

i

Gascogne Sack Deutschland GmbH, sa sjedištem u Wiedi,

Gascogne SA, sa sjedištem u Saint-Paul-lès-Daxu,

koje zastupaju F. Puel i E. Durand, *avocats* (C-146/17 P),

žalitelji,

a druge stranke postupka su:

* Jezik postupka: francuski.

Europska unija, koju zastupa Sud Europske unije, a koji zastupaju J. Inghelram i Á. Almendros Manzano, u svojstvu agenata,

tuženik u prvom stupnju,

Europska komisija,

intervenijent u prvom stupnju,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: R. Silva de Lapuerta (izvjestiteljica), potpredsjednica, u svojstvu predsjednice prvog vijeća, J.-C. Bonichot, E. Regan, C. G. Fernlund i S. Rodin, suci,

nezavisni odvjetnik: N. Wahl,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 25. srpnja 2018.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Svojim žalbama Europska unija, s jedne strane, i Gascogne Sack Deutschland GmbH i Gascogne SA, s druge strane, zahtijevaju djelomično ukidanje presude Općeg suda Europske unije od 10. siječnja 2017., Gascogne Sack Deutschland i Gascogne/Europska unija (T-577/14, u daljnjem tekstu: pobijana presuda, EU:T:2017:1), kojom je taj sud naložio Europskoj uniji da društvu Gascogne plati naknadu štete u iznosu od 47 064,33 eura za imovinsku štetu koju je to društvo pretrpjelo zbog povrede razumnog roka za suđenje u predmetima u kojima su donesene presude od 16. studenoga 2011., Groupe Gascogne/Komisija (T-72/06, neobjavljena, EU:T:2011:671) i Sachsa Verpackung/Komisija (T-79/06, neobjavljena, EU:T:2011:674) (u daljnjem tekstu: predmeti T-72/06 i T-79/06) te naknadu štete u iznosu od 5000 eura društvu Gascogne Sack Deutschland i u istom iznosu društvu Gascogne za neimovinsku štetu koju su ta društva pretrpjela zbog navedene povrede te je odbio tužbu u preostalom dijelu.

Okolnosti spora

- 2 Tužbama podnesenima tajništvu Općeg suda 23. veljače 2006. društvo Sachsa Verpackung GmbH, koje je postalo Gascogne Sack Deutschland GmbH, s jedne strane, i društvo Groupe Gascogne SA, koje je postalo Gascogne, s druge strane, pokrenuli su postupke protiv Odluke Komisije C(2005) 4634 od 30. studenoga 2005. o postupku primjene članka [101. UFEU-a] (predmet COMP/F/38.354 – Industrijske vreće) (u daljnjem tekstu: Odluka C(2005) 4634). U svojim tužbama u biti su zahtijevali od Općeg suda da poništi tu odluku u dijelu u kojem se primjenjuje na njih ili, podredno, da smanji iznos novčane kazne koja im je izrečena.
- 3 Opći sud odbio je te tužbe presudama od 16. studenoga 2011., Groupe Gascogne/Komisija (T-72/06, neobjavljena, EU:T:2011:671) i od 16. studenoga 2011., Sachsa Verpackung/Komisija (T-79/06, neobjavljena, EU:T:2011:674).

- 4 Zahtjevima podnesenima 27. siječnja 2012. Gascogne Sack Deutschland i Groupe Gascogne podnijeli su žalbe protiv presuda od 16. studenoga 2011., Groupe Gascogne/Komisija (T-72/06, neobjavljena, EU:T:2011:671) i od 16. studenoga 2011., Sachsa Verpackung/Komisija (T-79/06, neobjavljena, EU:T:2011:674).
- 5 Sud je odbio navedene žalbe presudama od 26. studenoga 2013., Gascogne Sack Deutschland/Komisija (C-40/12 P, EU:C:2013:768) i od 26. studenoga 2013., Groupe Gascogne/Komisija (C-58/12 P, EU:C:2013:770).

Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

- 6 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 4. kolovoza 2014. Gascogne Sack Deutschland i Gascogne pokrenuli su postupak na temelju članka 268. UFEU-a protiv Europske unije, koju zastupa Sud Europske unije, kojim se zahtijeva naknada štete što su je ta društva prema vlastitoj procjeni pretrpjela zbog prekomjernog trajanja postupka pred Općim sudom u okviru predmeta T-72/06 i T-79/06.
- 7 Pobijanom presudom Opći sud proglasio je i presudio:

„1. Europskoj uniji, koju zastupa Sud Europske unije, nalaže se plaćanje naknade društvu Gascogne u iznosu od 47 064,33 eura na temelju imovinske štete koju je to društvo pretrpjelo zbog povrede razumnog roka za suđenje u predmetima [T-72/06 i T-79/06]. Taj iznos odštete valja uvećati za kompenzacijske kamate koje počinju teći 4. kolovoza 2014. pa sve do proglašenja ove presude, u skladu s godišnjom stopom inflacije koju, za dotično razdoblje, utvrđuje Eurostat (Statistički ured Europske unije) u državi članici gdje to društvo ima poslovni nastan.

2. [Europskoj uniji], koju zastupa Sud Europske unije, nalaže se plaćanje naknade štete društvu Gascogne Sack Deutschland u iznosu od 5000 eura i društvu Gascogne u iznosu od 5000 eura na temelju neimovinske štete koju su ta društva pretrpjela zbog povrede razumnog roka za suđenje u predmetima T-72/06 i T-79/06.

3. Iznose naknada iz gore navedenih točaka 1. i 2. valja uvećati za zatezne kamate koje počinju teći od proglašenja ove presude do potpune isplate, prema stopi koju primjenjuje Europska središnja banka (ESB) na svoje glavne operacije refinanciranja, uvećanoj za dva postotna boda.

4. U preostalom dijelu tužba se odbija.

5. [Europskoj uniji], koju zastupa Sud Europske unije, nalaže se, osim vlastitih troškova, snositi troškove koje su pretrpjela društva Gascogne Sack Deutschland i Gascogne, a koji su nastali zbog prigovora nedopuštenosti povodom kojeg je doneseno rješenje od 2. veljače 2015., Gascogne Sack Deutschland i Gascogne/Europska unija (T-577/14, neobjavljeno, EU:T:2015:80).

6. Društva Gascogne Sack Deutschland i Gascogne, s jedne strane, i [Europska unija], koju zastupa Sud Europske unije, s druge strane snose vlastite troškove koji su nastali zbog tužbe povodom koje je donesena ova presuda.

7. Europska komisija snosit će vlastite troškove.”

Zahtjevi stranaka

- 8 Svojom žalbom u predmetu C-138/17 P Europska unija zahtijeva od Suda da:
  - ukine točku 1. izreke pobijane presude;

- odbije kao neosnovan zahtjev društava Gascogne Sack Deutschland i Gascogne podnesen u prvom stupnju, kojim se potražuje iznos od 187 571 eura na temelju navodno pretrpljenih gubitaka zbog dodatnih plaćanja bankarske garancije po isteku razumnog roka;
  - naloži društvima Gascogne Sack Deutschland i Gascogne snošenje troškova postupka.
- 9 Gascogne Sack Deutschland i Gascogne zahtijevaju od Suda da:
- odbije žalbu i
  - naloži žalitelju snošenje troškova.
- 10 Europska komisija zahtijeva od Suda da prihvati žalbu u svim dijelovima.
- 11 Svojom žalbom u predmetu C-146/17 P Gascogne Sack Deutschland i Gascogne zahtijevaju od Suda da:
- djelomično ukine pobijanu presudu;
  - na temelju svoje neograničene nadležnosti, u skladu sa zahtjevima žalitelja, konačno odluči o novčanim naknadama imovinske i neimovinske štete koju su pretrpjeli žalitelji;
  - naloži Sudu Europske unije snošenje troškova.
- 12 Europska unija zahtijeva od Suda da:
- odbaci žalbu kao djelomično bespredmetnu te je odbije kao djelomično neosnovanu i u svakom slučaju odbije žalbu kao neosnovanu;
  - naloži žaliteljima snošenje troškova.
- 13 Odlukom predsjednika prvog vijeća od 17. travnja 2018., predmeti C-138/17 P i C-146/17 P spojeni su u svrhu donošenja mišljenja i presude.

O žalbama

- 14 U prilog svojoj žalbi u predmetu C-138/17 P Europska unija ističe tri žalbena razloga.
- 15 Žalba u predmetu C-146/17 P temelji se na sedam žalbenih razloga.

Prvi žalbeni razlog u predmetu C-138/17 P

Argumentacija stranaka

- 16 Svojim prvim žalbenim razlogom Europska unija, žalitelj u predmetu C-138/17 P, smatra da je Opći sud – ocijenivši da postoji dovoljno izravna uzročna veza između povrede razumnog roka za suđenje u predmetima T-72/06 i T-79/06 i gubitka koji je pretrpjelo društvo Gascogne zbog plaćanja troškova bankarske garancije tijekom razdoblja koje odgovara prekoračenju navedenog roka – počinio pogrešku koja se tiče prava prilikom tumačenja pojma „uzročna veza”.

- 17 Konkretno, Europska unija smatra da se Opći sud oslonio na pogrešnu pretpostavku prema kojoj se odluka o osiguranju bankarske garancije izvršava u jednom jedinom vremenskom trenutku, odnosno u trenutku „prvotne odluke” osiguranja takve garancije. Međutim, budući da je obveza plaćanja novčane kazne postojala tijekom cijelog postupka pred sudovima Unije, i čak izvan tog razdoblja jer novčana kazna nije bila poništena, tužitelji u prvom stupnju mogli su platiti novčanu kaznu i tako izvršiti obvezu koju su po tom pitanju imali. Budući da su u svakom trenutku mogli platiti novčanu kaznu, vlastiti izbor tih tužitelja da zamijene to plaćanje bankarskom garancijom imao je kontinuiranu narav te su je oni primjenjivali tijekom cijelog postupka. Stoga odlučujući uzrok plaćanja troškova bankarske garancije nije bio u povredi razumnog roka za suđenje, već u vlastitom izboru tih tužitelja da ne plate novčanu kaznu te da zamijene to plaćanje bankarskom garancijom.
- 18 Komisija podržava argumente koje je izložila Europska unija.
- 19 Gascogne Sack Deutschland i Gascogne, druge stranke u postupku u predmetu C-138/17 P, smatraju, s jedne strane, da Opći sud pravilno u predmetnom slučaju nije primijenio sudsku praksu koja proizlazi osobito iz presude od 21. travnja 2005., Holcim (Deutschland)/Komisija (T-28/03, EU:T:2005:139, t. 121. do 123.) i iz rješenja od 12. prosinca 2007., Atlantic Container Line i dr./Komisija (T-113/04, neobjavljeno, EU:T:2007:377, t. 39. i 40.), s obzirom na to da se činjenice u ovom predmetu bitno razlikuju od onih u predmetima obuhvaćenima navedenom sudskom praksom, kao što je to Opći sud utvrdio u točki 121. pobijane presude, i da je, s druge strane, u toj presudi u dovoljnoj mjeri dokazano postojanje uzročne veze između pogreške Općeg suda i štete koju je pretrpjelo društvo Gascogne.
- 20 Osim toga, Gascogne Sack Deutschland i Gascogne ističu da „zlouporabu postupka” čini činjenica da Sud Europske unije dovodi u pitanje sâmo načelo obeštećenja, odbacujući sve osnove štete koju su oni pretrpjeli, iako je u svojim presudama od 26. studenoga 2013., Gascogne Sack Deutschland/Komisija (C-40/12 P, EU:C:2013:768) i Groupe Gascogne/Komisija (C-58/12 P, EU:C:2013:770) sâm Sud potvrdio i prekomjerno trajanje postupka i načelo postojanja štete proizišle iz tog trajanja.
- 21 Stoga Gascogne Sack Deutschland i Gascogne zahtijevaju odbijanje tog žalbenog razloga.

Ocjena Suda

- 22 Valja podsjetiti na to da se, kao što je to Sud već istaknuo, uvjet u vezi s uzročnom vezom iz članka 340. drugog stavka UFEU-a odnosi na postojanje dovoljno izravne uzročne veze između postupanja institucija Unije i štete, koju mora dokazati tužitelj, tako da postupanje koje se stavlja na teret mora biti odlučujući uzrok štete (vidjeti rješenje od 31. ožujka 2011., Mauerhofer/Komisija, C-433/10 P, neobjavljeno, EU:C:2011:204, t. 127. i navedenu sudsku praksu).
- 23 Stoga valja ispitati je li povreda razumnog roka za suđenje u predmetima T-72/06 i T-79/06 odlučujući uzrok štete proizišle iz plaćanja troškova bankarske garancije tijekom razdoblja koje odgovara prekoračenju navedenog roka, kako bi se utvrdilo postojanje izravne uzročne veze između postupanja koje se stavlja na teret Sudu Europske unije i navodne štete.
- 24 U tom pogledu valja primijetiti da je, u okviru tužbe za naknadu štete podnesene protiv Komisije – osobito u svrhu povrata troškova garancije koje su snosili tužitelji kako bi ishodili suspenziju odluka o povratu predmetnih subvencija, pri čemu su te odluke kasnije bile ukinute – Sud presudio da, kad uz odluku kojom se nalaže plaćanje novčane kazne postoji mogućnost polaganja jamčevine kojom se osigurava to plaćanje i plaćanje zatezних kamata, u iščekivanju ishoda tužbe podnesene protiv te odluke, šteta koja se sastoji od troškova garancije nije rezultat navedene odluke, već vlastitog izbora zainteresirane osobe da osigura garanciju, umjesto da odmah izvrši obvezu povrata. U tim okolnostima Sud je utvrdio da ne postoji nikakva izravna uzročna veza između postupanja koje se stavlja na teret Komisiji i navodne štete (vidjeti u tom smislu presudu od 28. veljače 2013., Inalca i Cremonini/Komisija, C-460/09 P, EU:C:2013:111, t. 118. i 120.).

- 25 Međutim, Opći sud u točki 121. pobijane presude utvrdio je da se veza između prekoračenja razumnog roka za suđenje u predmetima T-72/06 i T-79/06 i plaćanja troškova bankarske garancije tijekom razdoblja koje odgovara tom prekoračenju nije mogla prekinuti prvotnim izborom društva Gascogne da ne plati odmah novčanu kaznu izrečenu Odlukom Komisije C(2005) 4634 i da osigura bankarsku garanciju.
- 26 Konkretnije, kao što to proizlazi iz točaka 119. i 120. pobijane presude, dvije okolnosti na koje se oslonio Opći sud kako bi došao do zaključka navedenog u točki 121. te presude su, s jedne strane, to da je u trenutku kad je društvo Gascogne osiguralo bankarsku garanciju povreda razumnog roka za suđenje bila neočekivana te je to društvo moglo legitimno očekivati da će se s navedenim tužbama postupati u razumnom roku i, s druge strane, to da je do prekoračenja razumnog roka za suđenje došlo nakon prvotne odluke društva Gascogne da osigura navedenu garanciju.
- 27 Međutim, dvije okolnosti koje je Opći sud naveo u točkama 119. i 120. pobijane presude ne mogu biti relevantne za utvrđenje da uzročna veza između povrede razumnog roka za suđenje u predmetima T-72/06 i T-79/06 i štete koju je pretrpjelo društvo Gascogne zbog plaćanja troškova bankarske garancije tijekom razdoblja koje odgovara prekoračenju navedenog roka nije mogla biti prekinuta odlukom navedenog društva da osigura navedenu garanciju.
- 28 Naime, to bi bilo tako samo kad bi zadržavanje bankarske garancije bilo obvezno, tako da poduzetnik koji je podnio tužbu protiv Komisijine odluke kojom mu se izriče novčana kazna i koji je odlučio osigurati bankarsku garanciju kako ne bi odmah izvršio tu odluku ne bi prije proglašenja presude u okviru tog postupka imao pravo platiti navedenu novčanu kaznu i otkazati bankarsku garanciju koju je osigurao.
- 29 Međutim, kao što je to nezavisni odvjetnik naveo u točkama 37., 49. i 50. svojeg mišljenja, zadržavanje bankarske garancije, baš kao i njezino osiguranje, spada u slobodnu ocjenu predmetnog poduzetnika s obzirom na njegove financijske interese. Naime, pravo Unije ni u čemu ne sprečava tog poduzetnika da u svakom trenutku otkáže bankarsku garanciju koju je osigurao i plati izrečenu novčanu kaznu kad, uzimajući u obzir razvoj okolnosti u odnosu na one koje su postojale na dan osiguranja te garancije, navedeni poduzetnik ocijeni da je ta mogućnost za njega povoljnija. To bi moglo biti tako osobito kad odvijanje postupka pred Općim sudom navede predmetnog poduzetnika da utvrdi da će se presuda donijeti na kasniji datum od očekivanog i da će, posljedično tomu, trošak bankarske garancije biti viši od troška koji je poduzetnik prvotno predvidio prilikom osiguranja te garancije.
- 30 U predmetnom slučaju, vodeći računa o tome da, s jedne strane, u rujnu 2009., odnosno 43 mjeseca nakon podnošenja tužbi u predmetima T-72/06 i T-79/06, usmeni postupak u tom predmetu još nije bio otvoren, kao što to proizlazi iz zaključaka do kojih je došao Opći sud u točki 63. pobijane presude, i da, s druge strane, rok koji je samo društvo Gascogne u svojoj tužbi u prvom stupnju smatralo uobičajenim rokom za postupanje po tužbi za poništenje u području tržišnog natjecanja iznosi točno 43 mjeseca, valja utvrditi da najkasnije u rujnu 2009. Gascogne nije mogao zanemariti da će trajanje postupka u navedenom predmetu znatno premašiti trajanje koje je prvotno predvidio i da je mogao ponovno razmotriti mogućnost zadržavanja bankarske garancije, s obzirom na dodatne troškove koje je njezino zadržavanje moglo uzrokovati.
- 31 U tim okolnostima povreda obveze suđenja u razumnom roku u predmetima T-72/06 i T-79/06 ne može biti odlučujući uzrok štete koju je pretrpio Gascogne zbog plaćanja troškova bankarske garancije tijekom razdoblja koje odgovara prekoračenju tog roka. Kao što je to nezavisni odvjetnik naveo u točki 58. svojeg mišljenja, takva šteta rezultat je vlastitog izbora društva Gascogne da zadrži bankarsku garanciju tijekom cijelog postupka u tom predmetu, unatoč financijskim posljedicama koje je to podrazumijevalo.

- 32 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da je, ocijenivši da postoji dovoljno izravna uzročna veza između povrede razumnog roka za suđenje u predmetima T-72/06 i T-79/06 i gubitka koji je pretrpio Gascogne zbog plaćanja troškova bankarske garancije tijekom razdoblja koje odgovara prekoračenju tog roka, Opći sud prilikom tumačenja pojma „uzročna veza” počinio pogrešku koja se tiče prava.
- 33 Naposljetku, argumentacija druge stranke u žalbenom postupku prema kojoj se u okviru predmeta C-138/17 P žaliteljevo postupanje može kvalificirati kao „zlouporaba postupka” ne može dovesti u pitanje tu ocjenu.
- 34 Naime, iako je u svojim presudama od 26. studenoga 2013., Gascogne Sack Deutschland/Komisija (C-40/12 P, EU:C:2013:768, t. 102.) i od 26. studenoga 2013., Groupe Gascogne/Komisija (C-58/12 P, EU:C:2013:770, t. 96.) Sud utvrdio da je Opći sud povrijedio zahtjeve vezane uz poštovanje razumnog roka za suđenje u predmetima T-72/06 i T-79/06, u navedenim presudama Sud ipak nije, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točki 60. svojeg mišljenja i protivno onomu što smatraju druge stranke u žalbenom postupku, potvrdio postojanje štete proizišle iz takve povrede.
- 35 Nasuprot tomu, Sud je presudio da se zahtjev usmjeren na ostvarivanje popravljivanja štete koju je Opći sud prouzročio nepoštovanjem razumnog roka za suđenje mora podnijeti samom Općem sudu te je na potonjem da ocijeni kako značajnost navodne štete tako i uzročnu vezu između nje i prekomjerne duljine sudskog postupka razmatrajući dokaze koji su u tu svrhu dostavljeni (vidjeti u tom smislu presude od 26. studenoga 2013., Gascogne Sack Deutschland/Komisija, C-40/12 P, EU:C:2013:768, t. 90. i 94. i Groupe Gascogne/Komisija, C-58/12 P, EU:C:2013:770, t. 84. i 88.).
- 36 Posljedično tomu, budući da taj žalbeni razlog valja prihvatiti, ukida se točka 1. izreke pobijane presude a da pritom nije potrebno odlučivati o drugom i trećem žalbenom razlogu koje je Europska unija istaknula u prilog svojoj žalbi u predmetu C-138/17 P.

Prva tri žalbena razloga u predmetu C-146/17 P

- 37 Prvim, drugim i trećim žalbenim razlogom u predmetu C-146/17 P navodi se da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava prilikom tumačenja i primjene zabrane odlučivanja *ultra petita*, pruživši dvostruko i kontradiktorno obrazloženje u pogledu naknade pretrpljene imovinske štete i povrijedivši prava obrane žalitelja.
- 38 Budući da se ti razlozi odnose na iznos naknade štete koju je Opći sud dodijelio za imovinsku štetu što ju je Gascogne pretrpio zbog plaćanja troškova bankarske garancije tijekom razdoblja koje odgovara prekoračenju razumnog roka za suđenje i da je, kao što to proizlazi iz točke 36. ove presude, točka 1. izreke pobijane presude ukinuta, nije više potrebno razmatrati navedene razloge.

Četvrti i peti žalbeni razlog u predmetu C-146/17 P

Argumentacija stranaka

- 39 Svojim četvrtim žalbenim razlogom Gascogne Sack Deutschland i Gascogne, žalitelji u predmetu C-146/17 P, smatraju da je Opći sud – time što je ocijenio da ne treba prihvatiti njihov zahtjev za obeštećenje za pretrpljenu neimovinsku štetu zbog toga što, prema sudskoj praksi Suda koja proizlazi iz presuda od 26. studenoga 2013., Gascogne Sack Deutschland/Komisija (C-40/12 P, EU:C:2013:768) i Groupe Gascogne/Komisija (C-58/12 P, EU:C:2013:770), sud Unije kojem je podnesena tužba za naknadu štete ne može dovesti u pitanje iznos novčane kazne zbog povrede razumnog roka za suđenje – počinio očitu pogrešku koja se tiče prava prilikom tumačenja te sudske prakse.

- 40 Žalitelji smatraju da iz presuda Suda navedenih u točki 39. ove presude proizlazi da prekomjerno trajanje postupka pred Općim sudom ne može omogućiti poništenje ili smanjenje novčane kazne u okviru tužbe neograničene nadležnosti jer je popravljjanje štete povezane s tim trajanjem predmet *ad hoc* postupka, s obzirom na to da je prekomjerno trajanje neovisno o onome na čemu se temelji sankcija. Tim se presudama, dakle, ničim ne dovode u vezu iznos obeštećenja koji se može dodijeliti zbog šteta pretrpljenih zbog prekomjernog trajanja postupka pred Općim sudom u okviru tužbe za naknadu štete i iznos novčane kazne izrečene zbog povrede pravila o tržišnom natjecanju. Upravo suprotno, stajališta koja je zauzeo Sud u navedenim presudama temelje se upravo na „potpunoj nepropusnosti” između tih dvaju elemenata.
- 41 Svojim petim žalbenim razlogom Gascogne Sack Deutschland i Gascogne smatraju da je Opći sud – time što je odbio njihov zahtjev za naknadu pretrpljene neimovinske štete jer bi, s obzirom na njezinu visinu, dodjela takvog obeštećenja zapravo dovela u pitanje iznos novčane kazne koja im je izrečena – lišio korisnog učinka i povrijedio članak 256. stavak 1. i članak 340. stavak 2. UFEU-a, kojima se upravo nastoji uvesti djelotvoran pravni lijek za žrtve štete koju su uzrokovale institucije Unije, i to osobito one koja proizlazi iz prekomjernog trajanja postupka pred sudom Unije, te im omogućiti primjereno i cjelovito popravljjanje pretrpljene štete kao i pravo na djelotvoran pravni lijek.
- 42 Europska unija, druga stranka u žalbenom postupku u predmetu C-146/17 P, smatra da su ti žalbeni razlozi bespredmetni i u svakom slučaju neosnovani.

Ocjena Suda

- 43 Svojim četvrtim i petim žalbenim razlogom žalitelji osporavaju ocjenu koju je Opći sud izvršio u točki 163. pobijane presude.
- 44 Međutim, kao što to proizlazi iz točaka 155. do 165. pobijane presude, takva ocjena samo je sporedno obrazloženje u toj presudi, s obzirom na to da je odluka Općeg suda o odbijanju zahtjeva za naknadu štete u iznosu od 500 000 eura na temelju pretrpljene neimovinske štete dovoljno opravdana u točki 160. navedene presude, sadržaj koje žalitelji ne osporavaju.
- 45 U tom smislu valja podsjetiti na to da prema ustaljenoj sudskoj praksi prigovori protiv sporednih obrazloženja sadržanih u odluci Općeg suda ne mogu dovesti do njezina ukidanja te su, slijedom toga, bespredmetni (presuda od 14. prosinca 2016., SV Capital/ABE, C-577/15 P, EU:C:2016:947, t. 65. i navedena sudska praksa).
- 46 Stoga četvrti i peti žalbeni razlog valja odbaciti kao bespredmetne.

Šesti žalbeni razlog u predmetu C-146/17 P

Argumentacija stranaka

- 47 Svojim šestim žalbenim razlogom Gascogne Sack Deutschland i Gascogne smatraju da je Opći sud sam sebi proturječio time što je svakom od njih dodijelio naknadu u iznosu od 5000 eura za pretrpljenu neimovinsku štetu, iako je, s jedne strane, taj sud utvrdio da naknada neimovinske štete ne može, makar djelomično, dovesti u pitanje iznos novčane kazne koju je izrekla Komisija te je, s druge strane, izričito priznao postojanje neimovinske štete koju su žalitelji pretrpjeli, a koju valja, kao što je to navedeno u točki 165. pobijane presude, nadoknaditi s obzirom na „opseg povrede razumnog roka” i „učinkovitost ove tužbe”.
- 48 Europska unija smatra da je taj žalbeni razlog bespredmetan i u svakom slučaju neosnovan.

Ocjena Suda

- 49 Svojim šestim žalbenim razlogom žalitelji smatraju da je obrazloženje pobijane presude u dvama dijelovima proturječno.
- 50 Kad je riječ, kao prvo, o argumentaciji prema kojoj postoji proturječje između, s jedne strane, točaka 161. do 164. pobijane presude i, s druge strane, točke 165. te presude, valja navesti da je njezina izreka, kad je riječ o dodjeli žaliteljima naknade štete u visini manjoj od 500 000 eura, kao što to proizlazi iz točke 44. ove presude, dovoljno obrazložena točkom 160. pobijane presude. Stoga je ta argumentacija, usmjerena na osporavanje točaka 161. do 165. pobijane presude, bespredmetna i mora biti odbačena, u skladu sa sudskom praksom iz točke 45. ove presude.
- 51 Kad je riječ, kao drugo, o argumentaciji prema kojoj je točka 165. pobijane presude proturječna, valja navesti da činjenica da je naknada koju je Opći sud dodijelio na temelju neimovinske štete što su je žalitelji pretrpjeli zbog nesigurnosti pri planiranju i donošenju odluka te upravljanju društvima iznosila samo 5000 eura ne isključuje to da je Opći sud uzeo u obzir opseg povrede razumnog roka za suđenje i učinkovitost ove tužbe.
- 52 Točka 165. pobijane presude stoga ni u jednom dijelu nije proturječna.
- 53 Slijedom navedenog, šesti žalbeni razlog treba odbaciti kao djelomično bespredmetan i odbiti kao djelomično neosnovan.

Sedmi žalbeni razlog u predmetu C-146/17 P

Argumentacija stranaka

- 54 Svojim sedmim žalbenim razlogom Gascogne Sack Deutschland i Gascogne smatraju da je Opći sud nedvojbeno povrijedio svoju obvezu obrazlaganja time što je samo potvrdio, bez ikakva opravdanja koje bi tomu išlo u prilog, kao prvo, u točki 154. pobijane presude, da je „utvrđenje povrede razumnog roka za suđenje, s obzirom na predmet i težinu te povrede, u ovom slučaju dovoljno za naknadu navodne štete nanese ugledu” i, na drugom mjestu, u točki 165. pobijane presude, da „naknada od 5000 eura, odobrena svakom od tužitelja, predstavlja primjerenu naknadu štete koju su pretrpjeli zbog produljenog stanja neizvjesnosti u kojem su se našli tijekom postupka”.
- 55 Europska unija zahtijeva odbijanje tog žalbenog razloga.

Ocjena Suda

- 56 Svojim sedmim žalbenim razlogom žalitelji Općem sudu prigovaraju da nije dovoljno obrazložio pobijanu presudu.
- 57 Kad je riječ, kao prvo, o prigovoru koji se odnosi na osporavanje točke 154. pobijane presude, iz njezinih točaka 151. do 154. u vezi s navodnom štetom nanesenom ugledu na koju se pozivaju žalitelji i osobito iz izraza „u svakom slučaju” u točki 154. te presude proizlazi da ocjena koja se nalazi u potonjoj točki predstavlja pomoćno obrazloženje, s obzirom na to da je obrazloženje izloženo u točki 153. pobijane presude dovoljno za odbijanje zahtjeva za naknadu štete kad je riječ o takvoj navodnoj povredi ugleda.
- 58 U skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 45. ove presude, taj je prigovor, dakle, bespredmetan i mora biti odbijen.

- 59 U pogledu, kao drugo, prigovora koji se odnosi na osporavanje točke 165. pobijane presude, valja podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, iz obrazloženja presude mora jasno i nedvosmisleno proizlaziti ocjena Općeg suda, tako da zainteresirane osobe mogu utvrditi razloge za donesenu odluku i da Sud može izvršavati sudski nadzor (presuda od 2. travnja 2009., France Télécom/Komisija, C-202/07 P, EU:C:2009:214, t. 29. i navedena sudska praksa).
- 60 Nadalje, potrebno je podsjetiti na to da je Sud, u posebnom kontekstu tužbi za naknadu štete, u nekoliko navrata presudio da je samo Opći sud prilikom utvrđenja postojanja štete nadležan u granicama postavljenog zahtjeva ocijeniti način i opseg njezine naknade. Međutim, kako bi Sud mogao izvršavati sudski nadzor nad presudama Općeg suda, one moraju biti dostatno obrazložene i, kad je riječ o ocjeni štete, navoditi kriterije uzete u obzir prilikom odmjeravanja iznosa koji se dosuđuje (presuda od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, C-45/15 P, EU:C:2017:402, t. 50. i 51. i navedena sudska praksa).
- 61 Međutim, kao što je to nezavisni odvjetnik naveo u točki 100. svojeg mišljenja, Opći je sud, kao prvo, u točkama 147. do 157. pobijane presude dovoljno objasnio razloge koji su ga naveli na zaključak da su određene vrste neimovinske štete koju su žalitelji naveli bile dovoljno dokazane, dok druge to nisu bile. Potom je u točki 158. pobijane presude Opći sud naveo da, s obzirom na okolnosti predmetnog slučaja, utvrđena neimovinska šteta, odnosno šteta koju su žalitelji pretrpjeli zbog produljenog stanja neizvjesnosti u koje su bili dovedeni tijekom postupka u predmetima T-72/06 i T-79/06, nije mogla biti potpuno nadoknađena utvrđenjem povrede razumnog roka za suđenje. Naposljetku, u točkama 159. do 164. pobijane presude Opći sud naveo je kriterije uzete u obzir u svrhu utvrđivanja iznosa naknade štete.
- 62 U tim okolnostima žalitelji ne mogu Općem sudu prigovoriti da je povrijedio svoju obvezu obrazlaganja kad je u točki 165. pobijane presude presudio da naknada štete u iznosu od 5000 eura, dodijeljena svakom od žalitelja – vodeći računa osobito o opsegu povrede razumnog roka za suđenje, njihovu postupanju, potrebi poštovanja pravila o tržišnom natjecanju i djelotvornosti prvostupanjskog pravnog lijeka – čini primjerenu naknadu štete koju su pretrpjeli zbog produljenog stanja neizvjesnosti u kojem su se našli tijekom postupka u predmetima T-72/06 i T-79/06.
- 63 Stoga sedmi žalbeni razlog treba odbaciti kao djelomično bespredmetan i odbiti kao djelomično neosnovan.
- 64 Iz svih prethodnih razmatranja proizlazi da žalbu u predmetu C-146/17 P valja u cijelosti odbiti.

O tužbi pred Općim sudom

- 65 U skladu s člankom 61. prvim stavkom Statuta Suda Europske unije, ako je žalba osnovana, Sud ukida odluku Općeg suda. Može sam konačno odlučiti o sporu ako stanje postupka to dopušta ili može vratiti predmet na odlučivanje Općem sudu.
- 66 U predmetnom slučaju Sud ocjenjuje da valja konačno odlučiti o tužbi za naknadu štete koju su Općem sudu podnijela društva Gascogne Sack Deutschland i Gascogne u dijelu u kojem se njome zahtijeva naknada štete koja je navodno pretrpljena zbog činjenice plaćanja troškova bankarske garancije izvan razumnog roka za suđenje u okviru predmeta T-72/06 i T-79/06.
- 67 S tim u vezi, valja podsjetiti na to da je, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, uspostavljanje izvanugovorne odgovornosti Unije u smislu članka 340. drugog stavka UFEU-a uvjetovano ispunjenjem skupine uvjeta, odnosno nezakonitošću postupanja koje se predbacuje instituciji Unije, stvarnošću štete i postojanjem uzročne veze između postupanja te institucije i navedene štete (presuda od 20. rujna 2016., Ledra Advertising i dr./Komisija i ESB, C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701, t. 64. i navedena sudska praksa).

- 68 Kao što je to Opći sud naveo u točki 53. pobijane presude, ako jedan od tih uvjeta nije ispunjen, tužbu treba odbiti u cijelosti a da pritom nije potrebno ispitati jesu li ispunjeni drugi uvjeti za izvanugovornu odgovornost Unije (presuda od 14. listopada 1999., Atlanta/Europska zajednica, C-104/97 P, EU:C:1999:498, t. 65. i navedena sudska praksa). Osim toga, sud Unije nije dužan ispitati postojanje tih uvjeta određenim redoslijedom (presuda od 18. ožujka 2010., Trubowest Handel i Makarov/Vijeće i Komisija, C-419/08 P, EU:C:2010:147, t. 42. i navedena sudska praksa).
- 69 Zbog razloga navedenih u točkama 22. do 32. ove presude, tužbu za naknadu štete koju su podnijeli Gascogne Sack Deutschland i Gascogne pred Općim sudom valja odbiti u dijelu u kojem se njome zahtijeva naknada u iznosu od 187 571 eura na temelju navodne imovinske štete koja se sastoji od plaćanja troškova bankarske garancije izvan razumnog roka za suđenje u predmetima T-72/06 i T-79/06.

Troškovi

- 70 Na temelju članka 184. stavka 2. Poslovnika Suda, kad je žalba osnovana i Sud sâm konačno odluči u sporu, Sud odlučuje o troškovima.
- 71 U skladu s člankom 138. stavkom 1. istog Poslovnika, koji se na temelju njegova članka 184. stavka 1. primjenjuje na žalbeni postupak, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove.
- 72 Budući da je Europska unija zatražila da Gascogne Sack Deutschland i Gascogne snose troškove i da oni nisu uspjeli u žalbenom postupku kako u predmetu C-138/17 P tako ni u predmetu C-146/17 P, tim društvima treba naložiti da, uz vlastite troškove, snose i ukupne troškove Europske unije u tim dvama žalbenim postupcima.
- 73 U skladu s člankom 138. stavkom 3. Poslovnika, Europska unija, s jedne strane, i Gascogne Sack Deutschland i Gascogne, s druge strane, snosit će vlastite troškove prvostupanjskog postupka.
- 74 Članak 140. stavak 1. Poslovnika, koji se na temelju njegova članka 184. stavka 1. primjenjuje na žalbeni postupak, predviđa da države članice i institucije koje su intervenirale u postupak snose vlastite troškove. Nadalje, u skladu s člankom 184. stavkom 4. Poslovnika, kad je stranka koja je intervenirala u prvostupanjski postupak, a nije sama podnijela žalbu, sudjelovala u pisanom ili usmenom dijelu postupka pred Sudom, Sud može odlučiti da sama snosi vlastite troškove.
- 75 Komisija, koja je imala svojstvo intervenijenta u prvom stupnju te je sudjelovala u pisanom dijelu žalbenog postupka u predmetu C-138/17 P, snosit će vlastite troškove u prvom stupnju i u okviru ove žalbe u predmetu C-138/17 P.

Slijedom navedenog, Sud (prvo vijeće) proglašava i presuđuje:

- 1. Ukida se točka 1. izreke presude Općeg suda Europske unije od 10. siječnja 2017., Gascogne Sack Deutschland i Gascogne/Europska unija (T-577/14, EU:T:2017:1).**
- 2. Odbija se žalba u predmetu C-146/17 P koju su podnijeli Gascogne Sack Deutschland GmbH i Gascogne SA.**
- 3. Odbija se tužba za naknadu štete koju su podnijeli Gascogne Sack Deutschland GmbH i Gascogne SA u dijelu u kojem se njome zahtijeva obeštećenje u iznosu od 187 571 eura na temelju navodne imovinske štete koja se sastoji od plaćanja troškova bankarske garancije**

izvan razumnog roka za suđenje u okviru predmeta u kojima su donesene presude od 16. studenoga 2011., *Groupe Gascogne/Komisija* (T-72/06, neobjavljena, EU:T:2011:671) i od 16. studenoga 2011., *Sachsa Verpackung/Komisija* (T-79/06, neobjavljena, EU:T:2011:674).

4. Gascogne Sack Deutschland GmbH i Gascogne SA snosit će, osim vlastitih troškova, i ukupne troškove Europske unije, koju zastupa Sud Europske unije, u okviru ovih žalbi te vlastite troškove u prvostupanjskom postupku.
5. Europska unija, koju zastupa Sud Europske unije, snosi vlastite troškove u prvostupanjskom postupku.
6. Europska komisija snosi vlastite troškove u prvostupanjskom i žalbenom postupku u predmetu C-138/17 P.

Silva de Lapuerta

Bonichot

Regan

Fernlund

Rodin

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 13. prosinca 2018.

Tajnik
A. Calot Escobar

Predsjednica prvog vijeća
R. Silva de Lapuerta